

SMEDJEBACKEN

Plan mot diskriminering och kränkande behandling i förskoleverksamhet/ pedagogisk omsorg

Planen gäller från 260901

Planen ska revideras senast 270831

Ansvariga för planen: Malin Winther

Innehåll

1. Vår vision
2. Delaktighet
3. Utvärdering
4. Främjande insatser
5. Kartläggning
6. Förebyggande åtgärder
7. Rutiner för akuta situationer

1. Vår vision

Vår vision är:

-Att alla som arbetar inom Smedjebackens förskola är väl införstådda med handlingsplanen och arbetar aktivt med att förhindra all form av diskriminering, trakasserier och all kränkande behandling.

-Att alla barn skall delta i förskolans utbildning på lika villkor oavsett kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder. Att det är en trygg och utmanande lärmiljö för alla barn.

-Vårdnadshavarna skall känna tillit och förtroende för Smedjebackens förskola när de lämnar sina barn i vår utbildning.

Detta innebär att vi ska vara medforskande och nyfikna pedagoger som främjar barnen i deras lärande och att vi möter varandra i respektfulla möten.

2. Delaktighet

Barnens delaktighet

Barnen har varit delaktiga i arbetet både genom de planerade undervisningsaktiviteterna och i spontana samtal. I undervisningen integreras värdegrundsarbetet kontinuerligt. Pedagogerna uppmuntrar barnen att uppmärksamma situationer som inte känns bra för dem och därefter samtalar vi gemensamt om det som inträffade.

Vårdnadshavares delaktighet

Vårdnadshavarna görs delaktiga genom att de får ta del av information om planen i Tyra, att planen diskuteras vid föräldramötet och vid våra olika samtal som utvecklingssamtal och samarbetsdialog samt att de under vårterminen ges möjlighet att besvara en enkät om trivsel, trygghet, omsorg, utveckling och lärande.

Personalens delaktighet

Samtliga pedagoger har varit delaktiga i utformningen av planen under en utvecklingsdag samt genom det månatliga kvalitetsarbetet i Stratsys.

Förankring av planen

Planen förankras hos barnen genom det dagliga arbetet med social kompetens och värdegrund. Förankringen hos vårdnadshavare sker dels vid föräldramöten och olika former av samtal samt genom att information om planen tillgängliggörs i det digitala verktyget Tyra. Personalen arbetar med planen inom ramen för de pedagogiska planeringarna, i arbetslagens planeringar samt vid utvecklingsdagarna.

3. Utvärdering

Hur har förra årets plan utvärderats?

Planen utvärderas kontinuerligt inom ramen för kvalitetsarbetet och dokumenteras i Startsys. Utvärderingen kompletteras även med enkäter som genomförs av vårdnadshavare och pedagoger.

Delaktiga i utvärderingen av förra årets plan

Barn, vårdnadshavare och pedagoger har på olika sätt varit delaktiga i utvärderingen. Barnen har bidragit genom sitt deltagande i de dagliga samtal som förs kring värdegrund och social gemenskap samt i våra planerade undervisningar. Vårdnadshavarna medverkar genom att besvara enkäter samt genom att delta i olika former av samtal under läsåret. Pedagogerna utvärderar planen systematiskt utifrån de mål som formuleras i månadsanalysen, varefter resultaten dokumenteras i det digitala kvalitetsverktyget Stratsys.

Vad blev resultatet av utvärderingen?

I enkäten som vårdnadshavarna svarat på gällande frågan om barnet känner sig tryggt på sin förskola, uppgick resultatet till 90% som svarade att deras barn känner sig trygga. Förra årets resultat ligger på 62,5%. Årets resultatet ligger dock något under kommunens totala som ligger på 94%.

Jämförelsen med föregående år bör dock tolkas även detta året med försiktighet, då förra årets enkät skickades ut till samtliga vårdnadshavare där svar krävdes från alla. Även i år skickades det ut till alla vårdnadshavare men årets enkät visar resultatet procentuellt utifrån att en vårdnadshavare per barn svarat på enkäten.

Under läsåret har antalet konflikter mellan barnen varit få, både inomhus och utomhus men tre stycken kränkingsanmälningar är gjorda detta läsåret till skillnad från föregående läsår då det inte var någon anmälan gjord. Detta kan vara ett resultat i att pedagogerna har fått mer förståelse i när kränkingsanmälningar ska göras. Årets enkät visar att vårdnadshavarna upplever att barnen bemöter varandra väl och resultatet ligger procentuellt som kommunens totala resultat vilket inte var fallet förra året då vi låg långt under kommunens.

Arbetet med normer och värden har bedrivits kontinuerligt och detta läsåret har våra arbetslag fått vara intakta vilket kan vara en anledning till ett bättre resultat. Vi har fått möjligheten att arbeta på ett mer långsiktigt och systematiskt sätt inom detta område. Energi och resurser har inte behövts läggas på att etablera fungerande arbetsrelationer som fallet var förra läsåret.

Samtliga trygghetsvandringar som genomförts detta läsår visar att barnen upplever miljön som trygg både inne och ute och för detta arbete har mallar upprättats som stöd för genomförandet. Genom samtal och observationer med de yngre barnen har pedagogerna identifierat utrymmen som kunnat leda till konflikter, och dessa lärmiljöer har därefter utvecklats. Årets trygghetsvandringar har genomförts på ett mer systematiskt och likvärdigt sätt än tidigare.

Lärmiljöerna är under ständig utveckling med stöd av barnens tankar, intressen och behov. Detta bidrar till att fler mötesplatser skapats vilket i sin tur möjliggör nya kompisrelationer under utbildningens gång. Genom förändringar i lärmiljön skapas tryggare platser och konflikter kan därmed minska.

Det vi kan se i resultatet från vårdnadshavarnas enkät är att vi behöver vara tydligare i att visa vårdnadshavarna vilka strategier vi har när ett barn blir "illa behandlat". Här kan vi se på resultatet från enkäten att 30 % av vårdnadshavarna har kryssat i "att man inte vet".

Årets plan ska utvärderas senast

270831

Så här ska årets plan utvärderas

Planen utvärderas genom att pedagogerna systematiskt kvalitetssäkrar utbildningen på flera nivåer: vid veckokonferenser, under utvecklingsdagar samt månadsvis i Stratsys. Varje vårtermin genomförs även en enkät till vårdnadshavare som omfattar frågor om barnens trivsel, trygghet, omsorg, utveckling och lärande.

Ansvarig för att årets plan utvärderas är

Malin Winther, rektor

4. Främjande insatser

Namn

Främja likabehandling utifrån de sju olika diskrimineringsgrunderna och stävja kränkande behandling.

Områden som berörs av denna insats

- ☒ Kränkande behandling
- ☒ Kön
- ☒ Könsidentitet eller könsuttryck
- ☒ Etnisk tillhörighet
- ☒ Religion eller annan trosuppfattning
- ☒ Funktionsnedsättning
- ☒ Sexuell läggning
- ☒ Ålder

Mål och uppföljning

Att alla barn ska känna sig respekterade för den dom är.

Uppföljning sker kontinuerligt genom att samtala med och uppmärksamma varje barn samt i våra trygghetsvandringar som sker i oktober och i februari.

Åtgärder för att nå målen

Kön:

Vi har ett normkreativt förhållningssätt när vi bemöter barn oavsett kön.
Vi ser till att allt lekmaterial är tillgängligt för alla barn oavsett kön.
Vi stöttar barnen i deras fantasi kring lekmaterial.
Vi för samtal och diskussioner kring att det är bra att människor är olika.

Könsöverskridande identitet:

Vi har ett normkreativt förhållningssätt.

Vi för samtal med barnen om att alla barn får vara sig själva oavsett kön.

Religion eller annan trosuppfattning:

Vi har ett öppet och nyfiket förhållningssätt.

Vi uppmärksammar olika religioner som vi har i vår närhet bland barn och vuxna och uppmärksammar även olika traditioner.

Funktionsnedsättning:

Vi utformar utbildningen utifrån varje barns behov, gällande både förhållningssätt och lärmiljö. Vi ger alla barn förutsättning att lyckas och få känna sig som en tillgång.

Vid behov upprättas strategier och vi tar hjälp av BHT.

Sexuell läggning:

Vi har ett normkreativt förhållningssätt.

Vi arbetar med böcker kring olika familjekonstellationer.

Vi samtalat om att alla människor får tycka om vem de vill.

Ålder:

Vi ser till barns individuella förutsättningar och utvecklar lärmiljön utifrån dessa.

Vi utmanar barn för att utveckla sin självständighet och tillit till sin egen förmåga.

Ansvariga för insatsen

Alla pedagoger på förskolan ansvarar för att uppmärksamma de olika utvecklingsområdena.

Tidpunkt för när insatsen ska vara klar

Kartläggningen genomförs under arbetslagens planerings- och reflektionstillfällen samt vid de kontinuerliga utvecklingsdagarna.

5. Kartläggning

Kartläggningsmetoder

Kartläggningen genomförs inom de olika pedagogiska planeringarna av respektive arbetslag samt kompletteras av den enkät som vårdnadshavarna besvarar under våren.

Områden som berörs i kartläggningen

- ☒ Kränkande behandling
- ☒ Kön
- ☒ Könsidentitet eller könsuttryck
- ☒ Etnisk tillhörighet
- ☒ Religion eller annan trosuppfattning
- ☒ Funktionsnedsättning
- ☒ Sexuell läggning
- ☒ Ålder

Hur har barn och föräldrar gjorts delaktiga i kartläggningen?

Barnen har varit delaktiga i arbetet både genom planerade undervisningsaktiviteter och vid spontana samtal. I undervisningen integreras värdegrundsarbetet kontinuerligt, och pedagogerna uppmuntrar barnen att uppmärksamma situationer som inte känns trygga för dem.

Vårdnadshavarna har gjorts delaktiga genom att information om planen tillhandahålls i Tyra, samt genom att de under vårterminen ges möjlighet att besvara en enkät.

Hur har personalen gjorts delaktiga i kartläggningen?

Pedagogerna är delaktiga genom att de kartlägger utbildningen under arbetslagsplaneringar och utvecklingsdagar, både inom ramen för de pedagogiska planeringarna och i kvalitetsverket Stratsys.

Resultat och analys av kartläggningen

Resultatet av vårdnadshavar-enkäten för läsåret 2025/2026 visar ett resultat som ligger i nivå med kommunens genomsnitt när det gäller frågor som rör jämställdhet och likabehandling. Detta resultat är högre än föregående läsårs resultat. Läsåret 2024/2025 uppgick resultatet till 69,7 %, medan årets resultat är 93 %. Det är dock viktigt att beakta att enkätresultaten inte är fullt jämförbara eftersom beräkningssättet har förändrats mellan åren.

En slutsats är att verksamheten ligger på samma nivå som kommunens genomsnitt. Utifrån föregående års kartläggning identifierades ett behov av att tydligare synliggöra arbetet med jämställdhet och likabehandling för vårdnadshavarna. De insatser som genomförts för att tydliggöra arbetet kan ha bidragit till det förbättrade resultatet i årets enkät.

I vårdnadshavarenkäten, där frågan om barnet känner sig tryggt på förskolan ingår, svarar 90 % att deras barn känner sig trygga. Resultatet ligger något under kommunens genomsnitt. Samtidigt förekommer få konflikter mellan barnen, både inomhus och utomhus. Under läsåret har dock tre anmälningar om kränkande behandling gjorts, vilket visar vikten av att fortsatt arbeta förebyggande och främjande kring trygghet och respektfullt bemötande.

När det gäller frågan om barns bemötande visar årets resultat en förbättring jämfört med föregående läsår och ligger detta året i nivå med kommunens genomsnitt. En möjlig förklaring till utvecklingen är att arbetslagen har varit stabila under året. Detta har skapat förutsättningar för ett mer systematiskt och långsiktigt arbete med normer, värden och gemensamma strategier.

De trygghetsvandringar som genomförts visar att barnen upplever både inne- och utemiljön som trygg. För att stärka det fortsatta arbetet har gemensamma mallar för trygghetsvandringar tagits fram. Genom samtal och observationer av de yngre barnen har pedagogerna även identifierat miljöer där konflikter kan uppstå. Dessa lärmiljöer har därefter utvecklats och anpassats utifrån barnens behov. Samtidigt kan verksamheten konstatera att alla planerade trygghetsvandringar inte har genomförts under läsåret, vilket är ett utvecklingsområde inför kommande år.

Lärmiljöerna utvecklas kontinuerligt utifrån barnens tankar, intressen och behov. Detta bidrar till att fler mötesplatser skapas och görs tillgängliga, vilket ger barnen möjlighet att utveckla nya relationer. Genom att anpassa och utveckla lärmiljöerna skapas också trygga platser som kan bidra till att minska konflikter.

Inför kommande läsår behöver verksamheten fortsatt arbeta aktivt med PDK-planen. Särskilt viktigt är att följa upp och utveckla de strategier som beskrivs i planen, exempelvis dagliga samtal och diskussioner med barnen i både planerade och spontana situationer. Genom detta arbete ges barnen ökade möjligheter att utveckla respekt för andras tankar och olikheter, stärka sin empatiska förmåga samt fördjupa förståelsen för allas lika värde.

Analys

Styrkor:

- Resultaten kring jämställdhet, likabehandling och bemötande visar en positiv utveckling.
- Arbetslagens stabilitet framstår som en viktig framgångsfaktor som möjliggjort ett mer systematiskt arbete.
- Trygghetsvandringar, observationer och utveckling av lärmiljöer visar att verksamheten arbetar aktivt med förebyggande insatser.
- Barnens upplevelse av trygghet är hög och konfliktnivån beskrivs som låg.

Utmaningar:

- Resultaten kan inte jämföras fullt ut med föregående år på grund av förändrad beräkningsmetod i enkäten.
- Resultatet för trygghet ligger något under kommunens genomsnitt.
- Tre anmälningar om kränkande behandling visar att arbetet med trygghet och likabehandling behöver fortsätta utvecklas.
- Alla planerade trygghetsvandringar har inte genomförts, vilket innebär att uppföljningen inte varit helt systematisk.

Utvecklingsområden:

- Säkerställa att samtliga planerade trygghetsvandringar genomförs.
- Fortsätta synliggöra arbetet med jämställdhet, likabehandling och värdegrund för vårdnadshavare.
- Fördjupa arbetet med PDK-planens strategier i det dagliga arbetet.
- Fortsätta utveckla lärmiljöerna utifrån barnens behov för att stärka trygghet, relationer och inkludering.

Den röda tråden i materialet är att stabila arbetslag, medvetet värdegrundsarbete och utvecklade lärmiljöer sannolikt har bidragit till de förbättrade resultaten, samtidigt som verksamheten behöver stärka uppföljningen och det systematiska arbetet för att bibehålla och utveckla resultaten över tid.

6. Förebyggande åtgärder

Namn

Utveckla barnens förutsättningar att bemöta varandra med respekt.

Områden som berörs av denna insats

- ☒ Kränkande behandling
- ☒ Kön
- ☒ Könsidentitet eller könsuttryck
- ☒ Etnisk tillhörighet
- ☒ Religion eller annan trosuppfattning
- ☒ Funktionsnedsättning
- ☒ Sexuell läggning
- ☒ Ålder

- Samtal dagligen med barnen om värdegrundsarbete för att öka deras förståelse för allas lika värde och rättigheter samt för att acceptera och respektera att vi alla är olika.
- Uppmärksamma barnen på att vi tycker, tänker och känner olika. Lyfta fram att olikheter är något positivt.
- Tillsammans med barnen arbeta fram trivseregler och göra trygghetsvandringar både inne och ute samt kartlägga miljön så att alla känner sig trygga.
- Förändra vår lärmiljö inomhus efter behov så att inga dolda utrymmen används på ett sätt där barnen känner sig otrygga.
- Genom att vi som pedagoger föregår med gott exempel och har ett bra förhållningssätt och samtidigt lyfta fram barnens positiva beteende.
- Information till vårdnadshavare om hur vi arbetar med vår likabehandlingsplan. Samtal med vårdnadshavare kring trivsel och trygghet.
- Gemensamma aktiviteter som stärker sammanhållningen och samspelet med andra barn och vuxna där vi aktivt arbetar med vikten av att visa varandra hänsyn, samarbete, dela med sig och turtagning.
- Aktivt arbete för att stärka barns inflytande.
- Observera de dagliga aktiviteterna tillsammans med barnen.
- Använda oss av olika ord på olika språk för att inkludera och visa på mångfald, även TAKK arbetas det med.
- Ge barnen förståelse för att vi alla har olika modersmål, kunskaper och erfarenheter.
- Ge barnen förståelse och stöttning i att använda sig av och kunna hantera STOPP-tecknet vid konflikthantering.
- Arbeta kontinuerligt tillsammans med barnen med att lära barnen sin rätt till deras egen kropp.
- Barnråd.

Mål och uppföljning

Målet är att alla barn ska känna att de blir bemötta med respekt.

Uppföljning sker kontinuerligt genom observationer, vid våra arbetslagsplaneringar, utvärderingsdagar, i vårt kvalitetsverktyg i Startsys samt genom en föräldraenkät.

Åtgärder

Arbeta med de uppsatta strategierna som finns i PDK-planen under detta kapitlet.

Vi genomför kontinuerliga observationer avseende barns fria lekar i lärmiljön, samt för diskussioner kring våra observationer på våra arbetslagsplaneringar och utvecklingsdagar

Motivering till vald åtgärd

I vår föräldraenkät som genomfördes våren 25 fick frågan kring barns bemötande sämre resultat än det totala i kommunen och vi behöver arbeta med strategier kring detta.

Ansvariga för insatsen

Rektor tillsammans med arbetslagen ansvarar för att strategierna hålls, samt att organisera arbetet på ett sådant sätt att det är hög personalnärvaro vid hög belastning.

Tidpunkt för när förebyggande åtgärd ska vara klar

Vid läsårets slut våren 2027.

7. Rutiner för akuta situationer

Policy

Det ska råda nolltolerans mot trakasserier och kränkande behandling på vår förskola.

Rutiner för att tidigt upptäcka trakasserier och kränkande behandling

Förskolan följer Östra Göinge kommuns rutin för arbetet med diskriminering och kränkande behandling.

Vi arbetar med planen i den dagliga utbildningen.

Personal som barn och föräldrar kan vända sig till

Vårdnadshavare och barn som vill anmäla en diskriminering eller kränkning kan i första hand vända sig till en pedagog på avdelningen eller till en annan pedagog som de känner sig trygga med, och i andra hand till rektor.

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av andra barn

Förskolan följer Östra Göinge kommuns rutin för arbetet med diskriminering och kränkande behandling. Blanketter som används finns på Intranätet (Ögat) samt förs in i vårt digitala verktyg Draft-it. Åtgärder sker enligt följande rutin, se nedan.

1. Pedagog informerar rektor som anmäler misstanke om kränkning till huvudman. Detta ska ske snarast efter kännedom, och pedagog som fått kännedom om händelsen är ansvarig för att detta blir gjort.
2. Samtal sker med både den utsatte och den som utsatts för att kartlägga vad som hänt och för att få eventuella kränkningar att upphöra. Hänsyn tas till de berörda ålder. Samtal sker även med berörda vårdnadshavare. Detta görs snarast efter anmälan och av ansvarig pedagog som har kännedom om händelsen. Vid behov stöttar rektor upp med utredningsarbetet.
3. Hela arbetslaget kartlägger nuläget på avdelningen, detta bör ske på individ-, grupp- och organisationsnivå. Detta görs snarast efter anmälan och hela arbetslaget är ansvarig.
4. Vid de tillfällen som kartläggningen visar att diskriminering, trakasserier eller kränkningar har skett sker:
Samtal och beslut i arbetslaget om vilka åtgärder som krävs på individ-, grupp- och organisationsnivå.
Vårdnadshavarna informeras gällande åtgärderna.
Vid behov kontaktas även centrala barn och elevhälsan. Detta ska ske snarast efter det att utredningen är färdigställd.
Rektor tillsammans med arbetslag är ansvariga för att detta görs.
5. Uppföljning av åtgärderna genom ny kartläggning ska ske inom två månader från det inträffade. Rektor ansvarar för att detta sker.

Rutiner för att utreda och åtgärda när barn kränks av personal

Förskolan följer Östra Göinge kommuns rutin för arbetet med diskriminering och kränkande behandling. Blanketter som används finns på Intranätet (Ögat) samt förs in i vårt digitala verktyg Draft-it. Åtgärder sker enligt följande rutin, se nedan.

1. Pedagog informerar rektor som anmäler misstanke om kränkning till huvudman. Detta ska ske snarast efter kännedom, och pedagog som fått kännedom om händelsen är ansvarig för att detta blir gjort.
2. Samtal sker med både den som utsatte och den som blev utsatt för att kartlägga vad som hänt och för att få eventuella kränkningar att upphöra. Hänsyn tas till barnets ålder. Samtal sker även med berörda vårdnadshavare. Detta görs snarast efter anmälan och ansvarig pedagog är den som fått kännedom om händelsen. Vid behov stöttar rektor med utredningsarbetet.
3. Hela arbetslaget kartlägger nuläget på avdelningen, detta bör ske på individ-, grupp- och organisationsnivå. Detta görs snarast efter att anmälan kommit in och hela arbetslaget är ansvarigt.
4. Vid de tillfällen som kartläggningen visar att diskriminering, trakasserier eller kränkningar har skett: Samtal och beslut i arbetslaget om vilka åtgärder som krävs på individ-, grupp- och organisationsnivå. Vårdnadshavarna informeras gällande åtgärderna.

Vid behov kontaktas även centrala barn och elevhälsan. Rektor kontaktar HR. Detta ska ske snarast efter det att utredningen är färdigställd. Rektor tillsammans med arbetslag är ansvariga för att detta görs.

5. Uppföljning av åtgärderna genom ny kartläggning ska ske inom två månader från det inträffade. Rektor ansvarar för att detta blir gjort .

Rutiner för uppföljning

Tidsplan preciseras ovan. Anmälan, utredning och uppföljningar sker på avsedda blanketter som finns på intranätet (Ögat).

Rutiner för dokumentation

Tidsplan preciseras ovan. Anmälan, utredning och uppföljningar sker på avsedda blanketter som finns på intranätet (Ögat).

Vem är ansvarig?

Rektor ansvarar för att arbetet med utredningen blir gjort.

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn sämre än andra barn och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder. Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att ett barn missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en förskola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla barn serveras samma mat, kan förskolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder.

Trakasserier

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel ”kvinnliga”, ”homosexuella” eller ”bosniska” egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad ”blatte”, ”mongo”, ”fjolla”, ”hora”, eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn känner sig hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Vuxna måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse, exempelvis när de leker doktorslekar.

Repressalier

Personalen får inte utsätta ett barn för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att vårdnadshavaren har anmält förskolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier

* En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet pojkar på förskolan. [diskriminering]

* När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande ”Då kanske vi ska kalla dig för Petra, så att de andra inte tror att du är Fatima”. Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. [trakasserier på grund av kön]

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från ”det normala”.

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: ”Det får vara någon måtta med tramset.” Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i ”riktiga kläder” eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. [diskriminering och trakasserier]

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

* En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. [diskriminering]

* En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. [trakasserier]

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans dagbarnvårdare säger ”Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?” [trakasserier]

Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av barnskötarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. [trakasserier]

Funktionsnedsättning

Med funktionshinder menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. DO använder sig av Handisams beteckning funktionsnedsättning – och inte funktionshinder eftersom hindren finns i samhället och inte hos personen.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

* Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. [diskriminering]

* David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom ”Snubbelfot”. Personalen har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. [trakasserier]

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning

* Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storasyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en ”äcklig” storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. [trakasserier]

* Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjeträd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och pappa, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit ”den andra tantens” namn. [diskriminering]

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd. Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i förskolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelse som kan vara trakasserier:

Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. [trakasserier]